

II DIÀLEGS FEMINISTES I ECOLOGISTES

Ciutats vivibles per a sostenir les trames de la vida

Sessió 1: Dimecres 27 d'abril de 2022 – Ciutats vivibles i cuidadores: aportacions des dels feminismes.

Presenta:

MONTSE BENITO – Associació Entrepobles

Modera:

LILIÁN CELIBERTI – *Cotidiano Mujer – Articulación Feminista Marcosur* (Uruguai)

Participa:

SILVANA PISSANO – Alcaldessa del *Municipio B de Montevideo* (Uruguai)

BLANCA VALDIVIA – Col·lectiu Punt 6 (Catalunya)

BETLEM CAÑIZAR BEL – Activista feminista, coordinadora de Ciutats Vivibles I, i regidora de Rubí.

El passat dijous 27 d'abril es va celebrar la primera sessió de la segona edició dels “Diàlegs feministes i ecologistes” organitzats per Entrepobles. Aquestes jornades esdevenen una trobada d'intercanvi sobre experiències i propostes alternatives al sistema des dels feminismes diversos i l'ecologisme social. L'objectiu principal és superar les dinàmiques del capitalisme i el patriarcat, entre molts d'altres, els quals operen contra la base de la vida i el dret a les cures col·lectives, que són claus per tal de garantir vides dignes per a totes les persones i el planeta.

Aquesta edició posa l'èmfasi en la importància de construir ciutats, barris o comunitats cuidadores i vivibles des dels feminismes, especialment des de l'economia i l'urbanisme feminista i la justícia social i climàtica, com a contribucions clares per a reconèixer la interdependència, l'eco-dependència i la justícia social com a realitats imprescindibles per al benestar social. Així doncs, aquesta primera taula ens ha permès ajuntar les veus d'aquelles dones que han arribat als espais de decisió i gestió territorials (alcaldesses, conselleres, activistes) d'arreu del món i que estan en primeres línies de la gestió concreta de ciutats, territoris i barris. Totes elles vetllen per tal de posar en pràctica una gestió urbana diferent, que sigui radical en la concepció dels espais de vida i de la sostenibilitat ambiental, sempre des dels feminismes.

Les jornades les va iniciar Blanca Valdivia, sociòloga i urbanista que forma part del Col·lectiu Punt 6, a Catalunya. La seva intervenció va ser una crítica, fonamentada a l'urbanisme capitalista i patriarcal, partint d'una proposta emancipadora des de l'urbanisme feminista. Segons Valdivia, vivim en un món en el que la majoria de la població (80%) viu en zones urbanes, quelcom que provoca que les ciutats consumeixin el 78% de l'energia mundial i produeixin més del 60% de les emissions de gasos d'efecte hivernacle. A més, el capitalisme esdevé un sistema econòmic i de relacions socials que retro-alimenta i genera moltes desigualtats i dicotomies (públic-privat; productiu-reproductiu; masculí-femení, etc.). També trobem diferents esferes que divideixen les nostres vides dins les ciutats: l'esfera productiva (mercat laboral), l'esfera reproductiva (totes aquelles activitats que fem per la sostenibilitat de la vida), l'esfera pròpia (activitats que fem per a nosaltres mateixes, per al nostre benestar i satisfacció) i l'esfera comunitària (activitats per les quals ens ajuntem amb altres persones amb un interès comú, en forma d'associacions o moviments). En opinió de la sociòloga, aquestes esferes haurien de conviure de forma igual entre elles, però en el capitalisme l'esfera productiva es menja a les altres. Amb tot això, s'ha arribat a un model de ciutat actual que és totalment insostenible en termes ambientals, socials i econòmics.

Des de l'urbanisme amb perspectiva de gènere, Blanca Valdivia porta anys reivindicant la construcció de territoris a partir del concepte de vida quotidiana. Aquest terme engloba el desenvolupament de totes aquelles activitats que realitzem en el nostre dia a dia, visibilitzant tota la heterogeneïtat d'activitats que fan les persones independentment de qui són. Per fer-ho, es parteix dels pilars i eixos de treball que fonamenten l'urbanisme feminista i que són: 1) les cures; 2) seguretat i autonomia; 3) participació i experiència de les dones; i 4) transversalitat i especialització. Totes aquestes qüestions giren entorn al terme de ciutat cuidadora, que seria aquella ciutat que posa la vida de les persones (des de la diversitat) en el centre de les decisions urbanes: et cuida, cuida de l'entorn, cuida dels altres i et permet cuidar. Per fer-ho, parteix de la gestió comunitària de les cures, xarxes veïnals i comunitàries de suport mutu, espais que possibiliten la trobada, compartir necessitats i estratègies, etc. Parlem de mesures com: lavabos públics, més vegetació amb sistemes comunitaris de compostatge, horts urbans, xarxes de mobilitat pròximes, mobilitat de vianants i en bicicleta, entre d'altres.

La següent ponent fou Silvana Pissano, feminista, arquitecte i actual alcaldessa del Municipi B de Montevideo (Uruguai). Segons ella, per tal d'abordar la construcció de les ciutats des de diferents escales i amb nous paradigmes, no és suficient només amb una voluntat política, sinó que ha d'haver desafiaments que travessin la possibilitat de poder concretar-ho i que tenen a veure amb pressupostos i possibles acords per poder portar endavant aquestes transformacions. És a dir, assenyalava que s'ha d'anar conjuntament amb una reflexió col·lectiva que desbordi allò polític i que ens permeti avançar a través de comissions veïnals i/o diferents actors socials d'acció presents en el territori. Per tant, l'alcaldessa posa l'èmfasi en la gestió des d'allò local, quelcom que s'ha de fer a partir de diferents aportacions: l'ecofeminisme, l'urbanisme feminista, la visualització de la ciutat, barris, l'espai públic, espais intermedis, noves necessitats que tinguin a veure amb la mobilitat, etc.

Amb tot això, la Silvana ens proposa diferents exemples d'espais públics, com "*Las pioneras*", un espai que va intentar reconèixer i donar visibilitat a l'aportació de les dones a nivell col·lectiu: un concurs públic que meditava per a la recuperació urbana des dels feminismes. Una altra proposta molt desafiant va ser un projecte que es deia "*Mujeres con calle*" el qual reivindicava el fet de què menys del 5% dels carrers tenien nom de dones. Amb això, aquest projecte va intentar aconseguir una normativa per superar aquestes desigualtats i, van ser centenars les propostes per part de la ciutadania per a reconèixer a les dones a nivell individual, sobretot aquelles que van formar part de la història del país. En el camp del municipalisme trobem el procés de construcció participativa del Pla Municipal (2020-2025), una convocatòria oberta a tota la ciutadania, organitzada en taules territorials on van posar les agendes feministes, antiracistes, anticapitalistes, i ecologistes en discussió per a la seva construcció. Per últim, tenim la iniciativa "*#MiBalconFeminista*", una conjunció entre el feminisme, el respecte per les agendes feministes i l'expressió des dels barris i cada una de les veïnes. Aquesta campanya, en el marc d'una economia circular i vinculada en els sindicats de dones, tenia com a objectiu portar endavant l'elaboració de balconeres en les quals els veïns i les veïnes poguessin vestir-les amb consignes de cures, feministes, corresponsabilitat, etc. Totes aquestes propostes porten legitimitat des del municipal per portar endavant el tema de les cures i construir col·lectivament amb la comunitat.

La darrera participant d'aquesta primera sessió va ser Betlem Cañizar Bel, activista feminista, coordinadora de Ciudades Vivibles I i consellera de Rubí. Ella va aprofundir en la visió de les ciutats vivibles i cuidadores de la qual ja ens havia parlat Blanca Valdivia, partint de la política de la relació, que és la forma des de la qual podem canviar el món partint de la quotidianitat, des del dia a dia, des dels nostres espais comuns, i no tant en dinàmiques polítiques de dalt a baix. Segons ella, la pràctica política ha de ser absolutament transformadora des de la quotidianitat

perquè és aquesta la que ens permet que les propostes tinguin permanència més enllà de canvis en els governs (és un dels problemes ja que cada cop que hi ha un canvi de govern es canvien algunes de les propostes, o s'abandonen). Si aconseguim generar relacions de confiança política i reconeixement mutu, que s'assumeixin propostes i siguin compartides, podran ser més permanents i ser establertes o discutides tot i estar en una oposició minoritària.

“S’ha d’intentar evitar caure en sectarismes, partidismes, xarxes clientelars que es fonamenten moltes vegades a través d’aquests treballs dins les institucions, i intentar teixir xarxes de baix cap a dalt, generant confiança amb les persones de diferents organitzacions, des del reconeixement i la honestat.” **Betlem Cañizar Bel**

També la ponent posà l'èmfasi en treballar des del reconeixement mutu i sobretot de l'alteritat, dels marges i perifèries per tal de què les ciutats aconseguixin garantir el dret a les cures a totes les persones que estan als marges. A més a més, dona molta importància en generar consensos a partir de les subjectivitats diverses: aquella ciutat que ha de ser diversa, que ens ha de permetre ser diferents, reconèixer i acceptar el conflicte i crear consensos des de la distinció que ens fa més lliures. En opinió de l'activista cal que la igualtat no sigui una normativitat o homogeneïtzació, un gris que s'imposa des de la gran estructura i des del poder, sinó que sigui l'aflorament darrere les diversitats que hi ha en les ciutats per a poder generar des de la comunitat.

A tot això, Betlem Cañizar ens parla de diferents propostes del seu municipi: començant pel Centre Rubinenc d'Alternatives Culturals, un espai de relació i de trobada molt divers on es fa des de restauració de mobles, taichí, idiomes, informàtica, trobades polítiques etc. Des de l'àmbit de la seguretat s'intenta treballar sortint de la imatge de control, videovigilància, augment de ràtio, per a parlar de la seguretat des de la comunitat, en comunitat, per tenir vides autònomes i vivibles, és a dir, propostes per a re-apropriar-nos de l'espai comú, de carrers i places. Un altre aspecte és invertir també en l'ocupació de l'espai: espai de vianants a zones de la calçada, treure al carrer activitats de centres cívics, renaturalització de la ciutat, joves i oci nocturn (discoteques públiques), propostes per recuperar genealogies feministes, etc.

Lilián Celiberti (*Cotidiano Mujer* i *Articulación Feminista Marcosur*) tanca aquest primer diàleg recuperant les idees, iniciatives, propostes i suggeriments des dels feminismes que al llarg del debat han aportat les ponents. Tot i els vents en contra que ens rodegen en el context polític en el que vivim, hem pogut visualitzar, reivindicar i prioritzar, canvis d'insurrecció territorials concrets i petits des de la micro-política com un camp d'acció política prioritari.

Així doncs, hem vist la possibilitat d'ajuntar, en algun moment, a desenes i desenes de dones que des del local, des dels municipis, intentin generar pràctiques polítiques alternatives en la gestió urbana, en les cures i en la creació de comunitats i l'associativitat, amb tota la multiplicitat de coses que té com a camp d'intercanvis.

Finalment, el debat ha servit per la visualització d'experiències. El que està clar és que els feminismes avui són visibles perquè han conquistat a moltes joventuts que es socialitzen pensant-se com a feministes i es guien fora de les lògiques perverses del sistema, les quals les fan enemigues les unes amb les altres.